

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till utbildningsnämnden

Datum:
2020-05-28

Diarienummer:
UBN-2020-03842

Handläggare:
Märit Gunneriusson Karlström, Katarina Håkansson

Utveckling av kvalitetsarbete samt underlag till strategi för likvärdighet

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** som en följd av beslut den 21 november 2019 fastställa reviderat årshjul i kvalitetsarbetet,
2. **att** arbeta vidare med att ta fram en strategi för likvärdighet med utgångspunkt i det redovisade underlaget, samt
3. **att** beslut om strategi och åtgärder tas i samband med beslut om verksamhetsplan 2021.

Sammanfattning

I ärendet återskildras de två uppdragen i verksamhetsplanen som handlar om systematiskt kvalitetsarbete och strategi för likvärdighet.

Ärendet

Bakgrund

I nämndens verksamhetsplan 2020 ges förvaltningen följande två uppdrag:

Systematiskt kvalitetsarbete

Förbättra det systematiska kvalitetsarbetet genom att se till att nämnden systematiskt kan ta del av de analyser som görs och åtgärder som vidtas inom de olika verksamheterna. Underlag som presenteras ska i högre grad uppmärksamma skillnader mellan enheter och vilka åtgärder som vidtas för att öka likvärdigheten och höja resultaten. Se vidare nämndens inriktningsbeslut från den 21 november 2019.

Åtgärden syftar till att stärka nämnden beslutsunderlag vid strategiska beslut för att förbättra skolresultaten och öka likvärdigheten.

Likvärdighet

Ta fram ett underlag som belyser vilka åtgärder som idag finns för att främja likvärdighet och motverka segregation i och mellan förskolor och skolor. Underlaget ska också innehålla en bedömning över vilka ytterligare eller andra åtgärder som skulle behövas. Utifrån det underlaget tas fram en strategi för ökad likvärdighet.

Åtgärden syftar till att ge underlag till en långsiktig politisk strategi för ökad likvärdighet.

Föredragning

Utbildningsförvaltningen bedömer att de båda uppdragen bör redovisas i ett sammanhang eftersom ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete behöver vara en förutsättning och en bärande del av en långsiktig strategi för likvärdighet. Ett verkkningsfullt arbete för likvärdighet måste bygga på en god kunskap om vilka skillnader som finns mellan förskolor och skolor både vad gäller förutsättningar och resultat. Val av åtgärder behöver bygga på en analys som görs både i varje enhet och på övergripande nivå.

Användning av begrepp

I uppdragen talas dels om *strategi*, dels om *åtgärder*.

En *strategi* menar vi visar långsiktiga vägval för hur målen ska nås. I beskrivningen av strategier visas vad som behöver göras även bortom 2021 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.

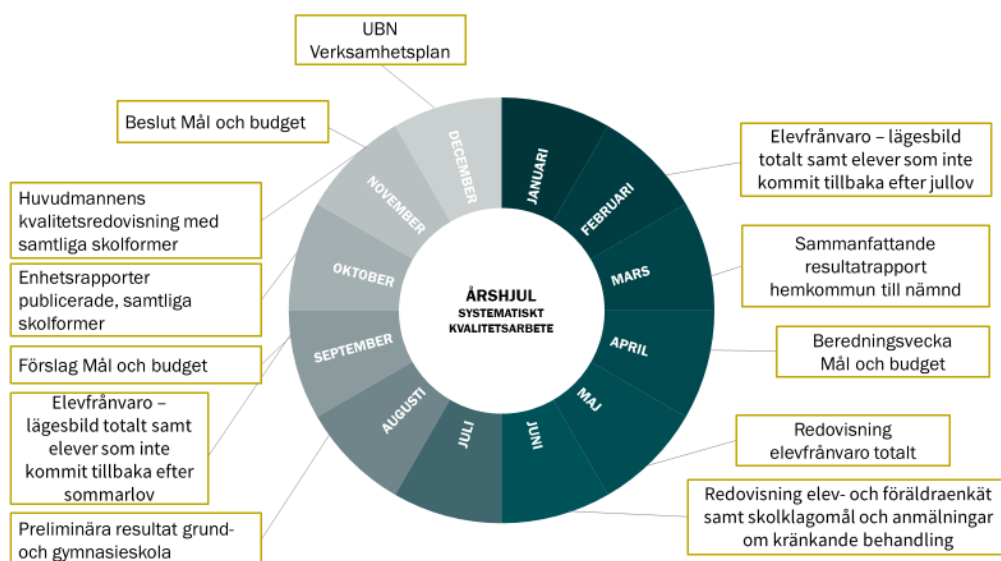
En *åtgärd* menar vi visar vilka initiativ som tas för att förverkliga strategier. Det kan exempelvis handla om att göra riktade satsningar, fatta nödvändiga beslut, tillsätta en utredning eller starta en försöksverksamhet. Åtgärderna behöver bygga på uppföljning och analys.

Utveckling av systematiskt kvalitetsarbete

Utbildningsnämnden tog den 21 november 2019 ett beslut (UBN-2019-2598) som beskriver inriktningen för hur det systematiska kvalitetsarbetet ska utvecklas på kort och på lång sikt. Redovisningen nedan beskriver nästa steg i genomförandet.

En av punkterna var att de analyser som görs och åtgärder som vidtas inom de olika verksamheterna behöver mer systematiskt delges nämnden och fungera som beslutsunderlag för verksamhetsplanen. Underlag som presenteras behöver i högre grad uppmärksamma skillnader mellan enheter och vilka åtgärder som vidtas för att öka likvärdigheten.

För att tillgodose detta föreslås ett årshjul som ser ut som nedan:

Årshjulet avser huvudmannens uppdrag om utveckling av kunskaper och värden för barn och elever. Redovisningar är under året förlagda på ett sådant sätt att resultat kan följas åt av en analys för att på så sätt utgöra ett bättre beslutsunderlag för nämnden.

På förvaltningsnivå tas i huvudmannens kvalitetsredovisning ett samlat grepp i ett 0-19-årsperspektiv som ligger till grund för nämndens verksamhetsplan.

Nämndens budgetfördelning och förvaltningens organisation ska med hjälp av dessa insatser kunna styras utifrån de analyser som görs med utgångspunkt i ökad måloppfyllelse och likvärdighet. Det ger nämnden bättre möjlighet än tidigare att rikta insatser till de områden där de bäst behövs.

Strategi för likvärdighet

Ett underlag för fortsatt arbete med strategi för likvärdighet redovisas i separat bilaga.

I bilagan redovisas förslag till formuleringar på strategier som är inspirerade av text i skollagen och i aktuell verksamhetsplan.

De områden som föreslås är följande:

1. Systematiskt kvalitetsarbete
2. Resursfördelning
3. Kompetens
4. Motverka skolsegregation

Dessa punkter motsvarar områden som nationellt och i andra kommuner har pekats ut som strategiska för likvärdigheten.

Vidare finns en redovisning av huvudsakliga exempel på åtgärder som nu är aktuella på såväl nämndnivå som i skolformerna. I uppdraget ingår att göra bedömning över vilka ytterligare eller andra åtgärder som skulle behövas för att främja likvärdighet och motverka segregation. Den bedömningen kommer att göras under hösten utifrån aktuella resultat från läsåret 2019/20 så att åtgärder på nämndnivå kan tas med i kommande års verksamhetsplan.

Tanken är att verksamhetsplanen 2021 kompletteras med en bilagd beslutad strategi för likvärdighet. I bilagan framgår nämndens strategier och åtgärder som vidtas av nämnden för att främja likvärdigheten, både de tidigare åtgärder som fortsätter och de nya åtgärder som tagits in i verksamhetsplanen 2021.

Konsekvenser för barn/elever

Förslaget stärker arbetet för att alla barn och elever ska ges möjligheter att utvecklas och nå målen för utbildningen.

Ekonomiska konsekvenser

Ej aktuellt i detta ärende.

Konsekvenser för näringslivet

Ej aktuellt i detta ärende.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2020-05-27

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

Utbildningsnämnden

Datum:
2020-05-29Diarienummer:
UBN 2020-03842Handläggare:
Katarina Håkansson

Underlag till strategi för likvärdighet

Bakgrund

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

När det gäller skillnader inom en förskole- eller skolenhet anger skollagen att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Nedan finns förslag till områden samt en redovisning av huvudsakliga exempel på åtgärder som nu är aktuella på såväl nämndnivå som i skolformerna. Syftet med underlaget är att kunna ligga till grund för en långsiktig strategi som synliggör vilka långsiktiga strategier utbildningsnämnden har som utgångspunkt vid val av olika åtgärder för att förskolor och skolor ska kunna uppväga barns och elevers olika förutsättningar.

Under hösten kommer utifrån aktuella resultat från läsåret 2019/20 att göras en bedömning av om ytterligare eller andra åtgärder skulle behövas. På så sätt kan åtgärder på nämndnivå tas med i kommande års verksamhetsplan.

Tanken är att verksamhetsplanen 2021 kompletteras med en bilagd beslutad strategi för likvärdighet. I bilagan framgår nämndens strategier och åtgärder som vidtas av nämnden för att främja likvärdigheten, både de tidigare åtgärder som fortsätter och de nya åtgärder som tagits in i verksamhetsplanen 2021.

Aktuella områden i en strategi

För att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar behöver en långsiktig strategi omfatta följande områden:

1. Ett **systematiskt kvalitetsarbete** som ger kunskap på olika nivåer om vilket nuläge vi har, vilka åtgärder som hittills har vidtagits, hur dessa har fallit ut och en analys av vilka åtgärder som behöver vidtas framåt.
2. En **resursfördelning** som tar hänsyn till barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.
3. Fördelning av **kompetens** så att den är anpassad till de behov som finns i enheten. Strävan ska vara att de mest kvalificerade lärarna arbetar på förskolor och skolor där utmaningarna är som störst.
4. Arbete för att **motverka skolsegregation**

1. Systematiskt kvalitetsarbete

Strategi

För att främja likvärdigheten, minska skillnaderna i resultat följs såväl genomsnittliga resultat som variationer upp. Utifrån detta genomförs en analys som ligger till grund för kommande åtgärder och prioriteringar.

Exempel på aktuella åtgärder

Nämndnivå

- Uppdrag till förvaltningen att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet genom att se till att nämnden systematiskt kan ta del av de analyser som görs och åtgärder som vidtas inom de olika verksamheterna. Underlag som presenteras ska i högre grad uppmärksamma skillnader mellan enheter och vilka åtgärder som vidtas för att öka likvärdigheten och höja resultaten.

I skolformerna

- I samtliga skolformer görs central insamling och rapportering av data och resultat för att varje förskola och skola ska ha likvärdiga underlag att göra sina analyser utifrån.
- I samtliga skolformer finns ett strukturerat arbete med verksamhetsplaner och en systematisk uppföljning. Förskolor och skolor med lägre resultat och utvecklingsbehov identifieras som utvecklingsskolor.
- Utvecklingsarbete i förskola med gemensam rutin mellan förskolor för dokumentation, uppföljning och analys av varje barns progression i språk och matematik samt återkoppling från kartläggning i förskoleklass.
- Utvecklingsarbete i grundskola där prognoser ska läggas in i UNIKUM senast den 31 mars och den 31 oktober, insatser ska följas upp och analyseras för att besluta om fortsatta insatser.
- Utvecklingsarbete i gymnasieskola, där arbetet med att följa upp examensprognos, frånvaro och avbrott är satt i fokus. Föräldlingsvärden används som ytterligare stöd för enheterna att analysera formella resultat.

2. Resursfördelning

Strategi

Nämndens modell för resursfördelning ska ge likvärdiga förutsättningar för alla elever - oavsett bakgrund, kön och funktionsnedsättning - att klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande. Likvärdiga förutsättningar ska gälla för kommunala respektive fristående verksamheter när det gäller resursfördelning. Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov

Exempel på aktuella åtgärder

Nämndnivå

- En ersättningsmodell har utformats med viss del som
 - strukturersättning
 - ersättning för nyanlända elever.
- Särskilda pengar fördelas för elever med extraordinära stödbehov (tilläggsbelopp).
- Uppdrag att kartlägga särskilda undervisningsgrupper. I uppdraget ligger också att utvärdera befintlig finansieringsmodell.
- Särskild ekonomisk satsning för elever med stora stödbehov, inriktning neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF).

I skolformerna

- Statsbidraget för ökad likvärdighet fördelas för utvecklingsåtgärder till enheter med sämre resultat.
- Statsbidrag söks för karriärtjänster som fördelas till skolor med lägre resultat.
- Statsbidrag söks för mindre barngrupper i förskolan.
- Inom förskola och gymnasieskola omfördelas hyreskostnader mellan enheter.

3. Kompetens

Strategi

Andelen behöriga lärare ska vara hög i alla skolformer. Strävan ska vara att de mest kvalificerade lärarna arbetar på förskolor och skolor där utmaningarna är som störst. Strävan ska också vara att varje enhet har en kompetensprofil som är anpassad till behoven på just den enheten.

Exempel på aktuella åtgärder

Nämndnivå

- Uppdrag till förvaltningen att ta fram en reviderad kompetensförsörjningsplan.
- Uppdrag om socialsekreterare i skolan samt heltidsmentor.
- Samarbete med Skolverket kring kompetenssatsning för nyanländas lärande.

- Satsning för att främja skolnärvaro.

I skolformerna

- I alla skolformer riktas stöd till de identifierade utvecklingsförskolorna och skolorna. Stödet ges bland annat av centralt placerad kompetens till exempel HR eller central elevhälsa.
- I alla skolformer genomförs kompetensutveckling inom ramen för Skolverkets satsning för nyanlända och flerspråkiga elever.
- Socialpedagogisk kompetens har anställts på några gymnasieskolor utifrån identifierade behov.
- I förskolan utreds möjligheten att införa rollen som förstelärare med exempelvis uppdrag att arbeta på förskola med särskilt komplicerad undervisningssituation.
- IBIS är en modell för att tillsammans som skola ihålligt, datadrivet och evidensbaserat stärka tryggheten, arbetsron och rutinerna och för att öka måluppfyllelsen. I samarbete med Uppsala universitet används denna modell vid 16 grundskolor, varav flera är utvecklingsskolor.
- Insatser för elever med NPF genom fortbildning och handledning. Insatser sker inom ramen för tillgängliga lärmiljöer i samarbete med SPSM.
- Insatser för elever med särskild begåvning, till exempel erbjudande om aktiviteter efter skoltid i samarbete med Uppsala universitet.

4. Motverka skolsegregation

Strategi

Arbetet med att motverka skolsegregation ska intensifieras. En allsidig barn- och elevsammansättning ska eftersträvas på alla förskolor och skolor.

Aktuella åtgärder

Nämndnivå

- Aktivt skolval för alla kommunens skolor.
- Elevresa oavsett kommunal eller fristående skola.
- Beslut om funktionsprogram som möjliggör tillgänglighet för elever med funktionsnedsättning.
- Uppdrag till förvaltningen att utreda omvända skolskjutsar.

I skolformerna

- Fördelning av introduktionsprogram på olika gymnasieskolor.
- Fördelning av förberedelseklasser på olika grundskolor.
- Säkerställa att rektor beaktar barngruppers sammansättning vid organisering i förskola.
- Profilskolor i grundskola, exempelvis Gottsundaskolan och Gränbyskolan, där profilen lockar elever från andra geografiska områden. Ett annat exempel är Kvarngårdesskolan som har engelskspråkiga klasser.